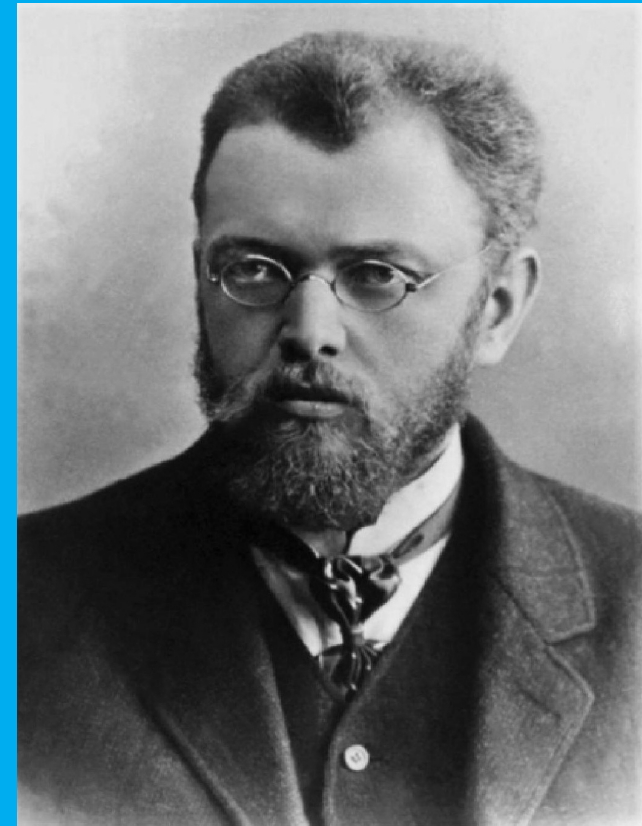

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В ПОСТСЕКУЛЯРНУ ДОБУ

збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної конференції

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра релігієзнавства

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В ПОСТСЕКУЛЯРНУ ДОБУ

матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра релігієзнавства

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В ПОСТСЕКУЛЯРНУ ДОБУ

матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2024 р.

Київ – 2024

ризиків цих наукових технологій дозволить нам максимально використати їхні переваги для людства, мінімізуючи при цьому можливі негативні наслідки.

Література:

1. Anderson, B. D. (2020), "Gene therapy for correction of the CFTR mutation in patients with cystic fibrosis", *Nature Medicine*, No. 26(10), pp. 1409-1415.
2. Kahn, J. P. (2019), "Gene editing and the ethics of human enhancement", *Nature Biotechnology*, No. 37(10), Pp. 1070-1075.
3. Anderson, J. "Book Reviews. Jürgen Habermas, *The Future of Human Nature*" [Translated by Hella Beister, Max Pensky, and William Rehg]. Cambridge: Polity, 2003. Pp. viii+127, *Ethics, An International Journal of Social, Political, and Legal Philosophy*, Vol. 115, No. 4 (July 2005), pp. 816-821. – URL: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/pdf/10.1086/430477>
4. Gene therapies should be for all (2021), *Nat Med* 27, 1311. – URL: <https://www.nature.com/articles/s41591-021-01481-9#citeas>
5. Gage, J. L. (1987), "Government Regulation of Human Gene Therapy." *Jurimetrics* 27, no. 2, pp. 200-218. – URL: <https://www.jstor.org/stable/29762004>
6. Holm, S. (2023), "On the Justified Use of AI Decision Support in Evidence-Based Medicine: Validity, Explainability, and Responsibility", *Camb Q Healthc Ethics*, Jun No. 9, pp. 1-7. doi: 10.1017/S0963180123000294
7. Pieri, F. (2023), "Ethical and Legal Considerations Within the Quantitative Research of Cryonics", *Journal of Student Research*, 12(2), pp. 1-5, <https://doi.org/10.47611/jsrhs.v12i2.4245>

Каменська Ю. А.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
julkkam09@gmail.com

Науковий керівник:
Нечушкіна О. В.,
ст. викладач кафедри філософії, біоетики та історії медицини
НМУ імені О. О. Богомольця

ПИТАННЯ ВИНИКНЕННЯ ДУМОК ПРО САМОГУБСТВО У ПІДЛІТКІВ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Мешканці сучасного світу досить часто стикаються з рядом проблем, що впливають на психологічний стан та відображаються у повсякденній поведінці. За статистикою Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) (2019), кожного року близько 7000 людей в Україні помирають шляхом самогубства. Самогубство рідко спричинене лише одним визначеним фактором, часто їхньою сукупністю на різних рівнях. За останні півстоліття сус-

пільство зазнало багато змін, що неодмінно відобразилися на кожному. “Щоразу, коли в суспільному організмі відбуваються докорінні зміни, зумовлені як різким зростанням, так і нежданим катаклізмом, людина стає доступнішою самогубчому потягу” (Дюркгайм, 1998, с.298).

Причинами самогубств можуть бути психічні розлади (депресія, прикордонний розлад особистості), зловживання психоактивними речовинами, історія самогубств у родині. Однак багато з них трапляється у моменти, коли людина втрачає можливість повноцінного контролю над своїм життям. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) (2023), серед осіб віком 15-29 років самогубство посідає четверте місце серед причин смерті.

Звідси, проблема визначення причин спроб самогубства серед підлітків є актуальною для учнів випускних класів та студентів молодших курсів, адже саме в цей період відбуваються бурхливі фізіологічні зміни і молода людина стикається з новими викликами соціального середовища.

Мета: обґрунтування доцільності проведення емпіричного соціологічного дослідження виникнення думок про самогубство серед підлітків з використання якісних методів збору, обробки та аналізу інформації.

Згідно з теорією розвитку особистості Еріка Еріксона, людина проходить вісім стадій психосоціального розвитку. Цей процес відбувається безперервно, від самого народження і до смерті. Він розділив його за віковими групами, відповідно до яких людина стикається з психосоціальними кризами, котрі позитивно чи негативно впливають на розвиток особистості (McLeod, 2024). Тож, для підліткового віку характерно переживати кризи, пов'язані з визначенням себе, що є важливим у переході від дитинства до дорослого віку. “Становлення особистісної ідентичності в ранньому юнацькому віці відбувається в процесі подолання вікової кризи, пов'язаної зі зміною соціальної ситуації розвитку – свідомим переходом від позиції дитини до позиції дорослого. Даний процес може мати як продуктивний, так і непродуктивний характер, визначаючи психологічні особливості становлення структурних компонентів особистісної ідентичності” (Ічанська, 2002, с.18).

Формування ідентичності на даному етапі може пройти двома шляхами: позитивним і негативним. Як наслідок формування негативної ідентичності у людини може спостерігатися відчуття невдоволення життям.

Ознаками того, що людина має потяги до самогубства, окрім психічно чи генетично обумовлених чинників, згідно повідомлення Міністерства Охорони Здоров'я України (МОЗ) (2022), можуть бути: “поява тривожності, дратівливості, прояви конфліктної поведінки, злоби; відстороненість, уникнення контактів з друзями та родиною; перепади настрою; поява ризикової поведінки; зміни сну, брак енергії; відмова від їжі або переїдання; негативні репліки про себе; репліки про неможливість виходу зі складної ситуації; труднощі у подоланні щоденних проблем; втрата інтересу до власної зовнішності.”

Тож, думками про самогубство ми будемо вважати такі, що виникають під час кризових станів людини та супроводжуються роздумами про можливість позбавити себе життя. Такі думки не завжди пов'язані зі вчиненням самогубства у майбутньому, проте є істотною ознакою ризику. Важливо їх визначити та приділяти достатню увагу, аби попередити факт вчинення самогубства.

Об'єктом соціологічного можуть виступити особи віком 17-24 роки, що раніше мали думки про самогубство, а предметом – уявлення щодо стосунків з батьками та однолітками в період появи думок про самогубство.

“У якісному дослідженні інтерв'ю як цілеспрямоване соціально-психологічне спілкування інтерв'юера і респондента (інформанта, наратора) є продуктом спільної діяльності дослідника і досліджуваного” (Скокова, 2009, с. 51). Використання глибинного інтерв'ю дає перевагу у створенні комфортних умов для висловлення своїх думок респондентом, не обмежуючи чіткими питаннями та варіантами відповідей, особливо доречним такий метод виявляється при вивченні проблем, що є делікатними для потенційного респондента та таким, що можуть травмувати. Респондента заохочують висловлювати власні уявлення, відчуття, ставлення, не заперечують проти розширення чи скорочення відповідей на певні запитання або кваліфікації деяких із них як недоречних (Скокова, 2009, с.52).

У випадку з думками про самогубство, досвід кожної особи є індивідуальним, тож недоречно порівнювати відповіді респондентів – лише давати оцінку їхній схожості та намагатися зрозуміти переживання людини.

Мешканці сучасного світу, зокрема підлітки та молодь, стикаються з різними проблемами, які можуть впливати на їхній психологічний стан та повсякденну поведінку, включно з думками про самогубство. Проблема самогубств серед молоді є актуальною та серйозною, оскільки вона може мати трагічні наслідки, тож вимагає уваги та вивчення. Дослідження підліткового віку є особливо важливим, оскільки саме в цей період у індивідів відбувається формування ідентичності, а також вони стикаються з різними викликами соціального середовища. Згідно з теорією розвитку особистості Еріка Еріксона, у підлітковому віці є важливі психосоціальні кризи, які можуть впливати на становлення особистості та сприяти виникненню думок про самогубство.

Емпіричне соціологічне дослідження є доцільним з метою розуміння причин виникнення думок про самогубство серед підлітків. Використання якісних методів дослідження, зокрема глибинного інтерв'ю, дозволяє створити комфортні умови для висловлення думок та почуттів респондентів. Це дає змогу отримати індивідуалізовану інформацію та зрозуміти переживання людини, що допомагає виявити потенційні фактори ризику та розробити ефективні стратегії попередження самогубств серед молоді.

Отже, ретельне дослідження причин появи самогубств серед підлітків є важливим кроком у розумінні та попередженні цієї серйозної соціальної проблеми. Використання якісних методів дослідження дозволяє зібрати вичерпну інформацію, що є ключем до розробки ефективних стратегій профілактики та підтримки молоді в складних життєвих ситуаціях.

Література:

1. Дюркгайм Е., 1998. *Самогубство*. Київ: Основи.
2. Ічанська О. М., 2002. *Становлення особистісної ідентичності в ранньому юнацькому віці*. Кандидат психологічних наук, доцент. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.
3. Міністерство Охорони Здоров'я України, 2022. Суїцидальна по-

- ведінка: як її помітити та допомогти близьким?. *Міністерство Охорони Здоров'я України*. – URL: <https://moz.gov.ua/article/news/suicidalna-povedinka-jak-ii-pomititi-ta-dopomogti-blizkim> [Дата звернення: 8 Травня 2024]
4. Скокова Л., 2009. Лекція 3: Технології розуміння в інтерпретативній парадигмі. В: Н. Костенко, Л. Скокова, 2009. *Якісні Дослідження в Соціологічних Практиках*. Київ: Вища Школа Соціології. с.51–52.
 5. Mcleod S., 2024. “Erikson’s Stages of Development”. *Simply Psychology*. – URL: <https://www.simplypsychology.org/erik-erikson.html> [Дата звернення: 8 Травня 2024].
 6. World Health Organization, 2019. World Mental Health Day: Suicide Prevention in Ukraine. *World Health Organization* – URL: <https://www.who.int/europe/news/item/09-10-2019-world-mental-health-day-suicide-prevention-in-ukraine> [Дата звернення: 8 Травня 2024].
 7. World Health Organization, 2023. “Suicide”. *World Health Organization* – URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/suicide> [Дата звернення: 8 Травня 2024].

Латишева В. І.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
valeryalat@gmail.com

Науковий керівник:
Місержи С. Д.,

к. політ. н., доц., доцент кафедри філософії, біоетики
та історії медицини НМУ імені О. О. Богомольця

БИМЕДИКОЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРИМУСОВОЇ ШПИТАЛІЗАЦІЇ

Відповідно до статті 3 Конституції України “людина, її життя і здоров’я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов’язком держави.” [1] В контексті вищезазначеного проблема примусової шпиталізації є однією з найскладніших та етично неоднозначних, зокрема в епідеміології та психіатрії. Вона особливо актуалізується в умовах епідемій та поствоєнні періоди життя суспільства.

Питання примусової шпиталізації було одним із центральних у антипсихіатричному русі, який став важливим фактором формування біоетики, зокрема біомедичної етики як нової етичної системи. Варто зазначити, що значення антипсихіатричного руху, що сформувався протягом 1960-х та 1970-х років, лишається актуальним з двох причин: він допоміг у становленні сучасної психіатричної практикита його критичний потенціал досі не вичерпаний. Прибічники цього руху: відкидали уявлення про хворобу як про виключно біологічне явище; відмовлялись від ідеї про психіатричні діагнози як про нормативно нейтральні